

Ex 2,11-22 Salv 28.2.2021

V oněch dnech, když Mojžíš dospěl, vyšel ke svým bratřím a viděl jejich robotu. Spatřil nějakého Egyptana, jak ubíjí Hebreje, jednoho z jeho bratří. Rozhlédl se na všechny strany, a když viděl, že tam nikdo není, ubil Egyptana a zahrabal do písku. Když vyšel druhého dne, spatřil dva Hebreje, jak se rvali. Řekl tomu, který nebyl v právu: "Proč chceš ubít svého druha?" Ohradil se: "Kdo tě ustanovil nad námi za velitele a soudce? Máš v úmyslu mě zavraždit, jako jsi zavraždil toho Egyptana?" Mojžíš se ulekl a řekl si: "Jistě se o věci už ví!" Faraó o tom vskutku uslyšel a chtěl dát Mojžíše zavraždit. Ale Mojžíš před faraónem uprchl a usadil se v midjánské zemi; posadil se u studny. Midjánský kněz měl sedm dcer. Ty přišly, vážily vodu a plnily žlaby, aby napojily stádo svého otce. Tu přišli pastýři a odháněli je. Ale Mojžíš vstal, ochránil je a napojil jejich stádo. Když přišly ke svému otci Reúelovi, zeptal se: "Jak to, že jste dnes přišly tak brzo?" Odpověděly: "Nějaký Egyptan nás vysvobodil z rukou pastýřů. Také nám ochotně navázil vodu a napojil stádo." Reúel se zeptal svých dcer: "Kde je? Proč jste tam toho muže nechaly? Zavolejte ho, ať pojí chléb!" Mojžíš se rozhodl, že u toho muže zůstane, a on mu dal svou dceru Siporu za manželku. Ta porodila syna a Mojžíš mu dal jméno Geršom (to je Hostem-tam). Řekl: "Byl jsem hostem v cizí zemi."

Občas se vedou debaty, jak tomuto období církevního roku říkat (a jak ho chápat): Doba postní? Doba našeho odříkání? Evangelíci jí říkali odjakživa *doba pašijní*: doba, která nás chce soustředit na pašijní příběh, na příběh záchrany a vysvobození. A ten má vždycky svou hlavní postavu. Ježíše. Nemusíme být jako on, ale tahle doba nás chce soustředit na to, co nám jeho příběh otevírá, k jakým očekáváním nás zve. A stejný záměr a podobné oslovení smíme čekat i od příběhu Mojžíšova směřování k velikonocům starozákonním, k vysvobození z tíže a břemen otroctví egyptského. A tak poslouchejme jeho dnešní díl:

I stalo se v těch dnech, že Mojžíš dospěl. A když v příbězích Tóry tohle zazní, zazívá v pozadí i otázka: **Kým se ten právě dospělý stane?** Nabyde jeho život opravdu lidské podoby? Bude člověkem podle Božího srdce?

Mojžíš *dospěl* – a vyšel. K dospělosti totiž nestačí, když člověk dosáhne příslušného věku, případně absolvuje příslušné vzdělání (jakože Mojžíšovo vzdělání na faraonském dvoře patřilo k těm opravdu špičkovým). Musí se také vydat vlastní cestou. Cestou, kde objevuješ, jak je to s Bohem, s bližním – a s tebou samotným. Ať už musíš opustit bezpečí máminy sukně či pohodlí faraonského paláce – jednoho dne je třeba začít riskantně, na svou kůži zjišťovat, kudy cesta lidskosti vede – a kudy nevede. Na tuhle cestu se teď Mojžíš vydává.

Když dospěl, vedly podle vypravěče jeho **první kroky k jeho bratřím**. Jako by si na prahu dospělosti uvědomil: Já sem, do tohoto paláce, mezi ty vznešené figury faraonova dvora úplně nepatřím. Já mám své bratry někde jinde. Vyletí z hnízda a první, co uvidí, je – mí bratři otrocky drou. Tady v Egyptě představují jen námezdní sílu, kterou je potřeba vysát do poslední kapky.

Proto tu taky jeho bratrům říkají *Hebrejové. Lidi odjinud*. V ústech a očích Egyptanů to znamená přivandrovalci, které je nejlepší zkrotit otrockou robotou. Uším Izraelců to mohlo připomínat – my sem nepatříme. Náš pravý domov

je někde jinde. Ale vydržíš takhle doufat, když tě den co den svírají ubíjející poměry? Zrovna teď si egyptský dozorce jednoho z Hebrejů vzal do parády: Nebudeš makat? Tak tumáš! A obušek sviští, dokud hebrejský otrok nepadne do bezvědomí.

Takovýhle svět potkal Mojžíš za branami paláce a takhle uzřel svého prvního bratra jako otroka ubitého egyptským dozorcem. A jeho utrpení v něm probouzí bytostně lidskou reakci **takhle se s člověkem jednat nesmí**.

Byť otrok, přece zůstává lidskou bytostí. Proto potom kniha Zákona Mojžíšova, které se říká Tóra (Ukazatel cesty k lidskosti), bude pamatovat i na otroky a Izraelcům připomínat, že to jsou lidské bytosti, které nelze beztrestně ubíjet. Mojžíš se rozhlédne, vidí – nikde, nikdo – a tak toho egyptského surovce zabije a zahrabe do písku. Tohle podle Tóry rozhodně nebylo, neboť právě tohle, vzít soud do vlastních rukou a násilí na bratru pomstít vraždou, Tóra zapovídá. Proto učí „oko za oko, zub za zub, život za život“ – tedy „dáš **přiměřenou náhradu** za vytlučené oko, vyražený zub a zahubený život“ – aby bylo zřetelné, že každé ublížení má příslušný trest a že ani prokazatelné násilí na bližním nelze trestat podle okamžitého hnutí právem pobouřené mysli.

Přitom musíme rozlišovat: Mojžíš není jako Romulus, který při legendárním sporu o vládcovství nad Římem zabije své dvojče Rema (abychom si připomněli odlišnost od v ledasčem podobného populárního antického příběhu). Mojžíš není žádný Kain, který nedbá na krev svého bratra a klidně ji prolíje. Mojžíš uslyšel volání prolévané krve svého bratra – ale zastal se ho tím, že ubil toho, který krev jeho bratra proléval. A jak se vzápětí ukáže – tudy cesta nevede.

Když vyjde z paláce druhý den, opět se nachomýtně k násilí. Jenže teď už to není Egyptan proti Hebrejovi, ale dva z jeho bratrů: *HLE, dva hebrejší rváči...*

HLE, zjišťuje na prahu dospělosti Mojžíš, ono to v tom světě **není jen MY (chudáci) – a ONI (zlí egyptští otrokáři)**. MY... MY jsme taky jako ONI.

Násilnictví, neschopnost vidět v druhém především člověka, to všechno se děje i **mezi námi** (mezi námi věřícími). A vlastně, i v srdci každého z nás.

Příslušníci lidu, kterým Moše začíná říkat "bratři", nejsou jen chudáci a andělé, ale taky rváči. (Mimochodem, i tohle patří k dospělosti, nevidět svět a církev černobíle. A bible nás právě k takové dospělosti vychovává.)

„K čemu to povede, že biješ svého **blízního**?“ ptá se **Mojžíš** toho, který rvačku vyvolal. Jenomže jeho kázání o potřebě lidskosti naráží na nečekaný odpor. Viník vzpurně odpoví: „Kdo tě nad námi ustanovil za vůdce a soudce? To si to chceš se mnou vyřídit stejně jako včera s tím Egyptanem?“

Hebrejští bratři tedy zatím Mojžíše jako autoritu neberou. Nejednou tohle vzpurné odmítnutí uslyší i později, ale nepředbíhejme. Zatím je nejvíc ze všeho zřejmé, že se jeho včerejší čin neutajil. Když se o něm povídá mezi jeho bratry, sotva se to utají před faraonovými slídily. A tahle obava se za chvíli ukáže oprávněná. Když faraó zjistí, jak Mojžíš naložil s jedním z jeho dozorců, rozkáže ho popravít. Dodatečně uskutečnit ortel, který nad ním od narození visí tak jako tak... A Mojžíšovi nezbývá, než co nejrychleji prchnout z faraonovy říše. Narozdíl od svých

hebrejských bratrů pořád ještě vypadá jako Egyptčan a má na to papíry, a tak se mu podaří uprchnout do země Midjánské.

Jeho první výlet do světa dospělých se změnil v bezradný úprk za záchranou vlastního života. Opatrné vykračování z dosavadní zajištěnosti a pohodlí se změnilo v úprk štvance, kterému zbývá holý život. Je veta po příslušnosti k honoraci u faraonova dvora. Místo toho nastoupil Mojžíš cestu uprchlíků, cestu lidí bez domova, odkázaných na cizí milosrdenství.

Trochu to připomíná Jákobův útěk před Ezauem Ale, narozdíl od podrazáka Jákoba, Mojžíš neutíká jako křivácký mamincin mazánek. Mojžíšův exil, to je důsledek toho, že si bral k srdci úděl svých bratří. Že chtěl ulehčit nesnesitelné břemeno jejich otrockého osudu. A právě tehle nevydařený zápas o osvobození, o lidskost ho zatím jeho bratřím vzdálil a přivedl do cizí země.

Ale právě tady potkáme nejkrásnější a nejčistší z dnešních Mojžíšových akcí: V zemi Midjanců se zastavil Mojžíš u studny. Studna, to je v těch místech a příbězích plných spalujícího slunce a spalujícího nepřátelství pramen života.

U studny může dojít k zvratu dosud nepřiliš nadějného příběhu. U studny mohou víra i život dostat novou šťávu i novou perspektivu.

Mojžíš tu potkal sedm dcer kněze Raguela. Těch sedm pastýřek přišlo napojit otcova stáda. Ale tak jako každý den, když vytahaly vědra s vodou, aby napojily svá stáda, přišli chlapi s jinými stády, zahrnali jejich ovce a kozy a začali napájet vlastní. Takové to každodenní bezpráví a šikana, na které si po čase všichni zvyknou, a ještě o něm pak večer v hospodě chlapi přihloupě vtipkují. Mojžíš se tím nebaví. Ač cizinec, zamíchá se do těch domácích křivd, a sedmi pastýřek se zastane. Doslova tam stojí, *osvobodil je*. Vysvobodil je z té každodenní šikany. Zachránil je z ponižení, které už možná nikdo za šikanu a ponižení nepovažoval.

Kde je? Ať ten cizinec přijde k nám, zasedne s námi ke stolu, a jí náš chléb, vzkáže jejich otec. Otec jménem *Reúel. Přítel boha*. Neříká se kterého, ale jeho otázka *Kde je?* – ten který se vás lidsky zastal? ta může cosi napovědět...

Začíná-li Geneze otázkami „*Kde jsi, Adame?*“, popř „*Kde je tvůj bratr, Kaine?*“, zaznívá v úvodním dílu příběhu spásy jiná otázka: „*Kde je ten, který se vás zastal?*“

U stolu Přitele Boha zatím příběh končí. Tady Mojžíš našel bezpečí, tady našel posléze nový domov. Protože jednu z těch sedmi dcer dostal za ženu. Má krásné jméno, Sippora. Ptáček. Mojžíš vyletěl hodně daleko z rodného hnízda, ale nakonec v té cizí zemi mohl zahrnout. Také proto, že nezapomněl, k čemu jsou lidé jeho národa povoláni: aby projevovali lidskost. Aby se zastávali slabých, bezbranných a šikanovaných.

„*Muž Egyptský vysvobodil NÁS z ruky pastýřů,*“ vystavily mu posudek dcery Přitele Božího v zemi Midjánské. K tomuhle tedy Mojžíš dospěl, takovéhle renomé si na prahu dospělosti vydobyl: **vysvoboditel**, byť ještě v rouše egyptském... Ale **jednou, jednou z něj bude pastýř, který vysvobodí Izrael z ruky egyptských**. Amen.

Píseň 695,1+2

In: V tobě, Hospodine, mám své útočiště, nechť nejsem nikdy ponížen. Bože můj, osvobod' mne z ruky bezbožníka, z pěsti převráceného a utlačovatele. Neboť ty jsi mé očekávání, Panovníče Hospodine, má naděje od mé mladosti. Amen (Ž 71,1.4n)

Píseň Ž 71,1-4

Modlitba

V tom všem, co tíží a svírá, ba i v tom, co nám se zdá k neunesení, zveš, nás, náš Pane a Bože, k očekávání. Takhle tě smíme potkávat v příbězích tvého lidu, i v příběhu Ježíšově jako toho, který vysvobozuje, uprostraňuje novému nadechnutí, nevystaví trapnému zklamání ty, které pozval k víře a naději. Prosíme, daruj nám otevřenost, která dokáže zaslechnout tvůj tichý hlas uprostřed hukotu doby, překřikování všelijakými demagogy, nebo našim vlastním JÁ. Soustřed' nás k příběhu tvé záchrany, jím oslov – a tak vejdi do našich srdcí, myslí i činů. Amen

1. čtení Matouš 11,25-30

Píseň 367

kázání

Píseň 614

Ohlášení

Přímluvy (Kyrie)

Osloveni a zaujati tvým příběhem, takto tě Pane prosíme: Za lidi, kteří se ocitají na křižovatkách svých cest – za vyprahlé, kdo potřebují otevřít zdroj vody života. Za ty, kdo to mysleli dobře, vypravili se pomoci bližním – a ošklivě se spálili. Stávej se všem takovým studní nepřeváženou, zdrojem nových nadějí a sil k novým počátkům. *Pane smiluj se, Kyrie eleison!*

Za lidi zneužívané, vykořisťované, vysávané prospěcháři a vychytralými manipulátory. Za ty, kdo sedli na lep populistům a slibotechnám. Za ty, kdo si ve své bezradnosti nechávají vnucovat lži, předsudky, nenávist k druhým, nebo prostě vůli cyniků. *Pane smiluj se, Kyrie eleison!*

Za lidi obtížené břemeny, která na ně nakládají druzí. Za ty, kteří ztratili svého blízkého či blízkou. Za ty, kdo usilují vytáhnout druhé z pastí a otroctví – a ono to pořád nevychází. Za tvůj lid, křesťany – ať se nepřizpůsobujeme nárokům mocných a silných – ale sloužíme tvé svobodě a tvým ponižovaným a maličkým bratřím a sestrám. *Pane smiluj se, Kyrie eleison!*

Když se v našich srdcích roztahuje otupělost a lhostejnost, probírej nás příběhy svého milosrdenství a spolulidství. Když nás ovládá sobectví, otvírej srdce potřebnosti bližních. A když sami propadáme pocitům marnosti a utíkáme se z labyrintů tohoto světa schovat do útočiště tvého bezpečí, narovnej nás, vyzbroj a pošli dál do života jako svědky tvé svobody a tvé lidskosti. *Pane smiluj se, Kyrie eleison!*

Otče náš

Poslání Žd 11,1-2.24-26.39

Požehnání

Hospodin na nás pamatuje, on nám žehná... Žehná těm, kteří se bojí Hospodina, jak malým, tak velkým. Hospodin ať vás rozmnoží, vás i vaše syny!

Píseň 71,5-6